

A FOGYASZTÓK VÉDELMENEK
ÚJ IRÁNYAI ÉS KIHÍVÁSAI
A XXI. SZÁZADBAN

Szerkesztette:
SZIKORA VERONIKA és ÁRVA ZSUZSANNA

A Debreceni Egyetem
Állam- és Jogtudományi Karának kiadványa

Felelős kiadó:
SZIKORA VERONIKA, dékán
Debreceni Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar

Szerkesztők:
SZIKORA VERONIKA és ÁRVA ZSUZSANNA

A szövegek korrektúráját
TÖRÖK ÉVA végezte.

A tanulmányokat lektorálták:
PROF. DR. BENCZE MÁTYÁS
egyetemi tanár, tudományos és stratégiai dékánhelyettes
Debreceni Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar
Jogelméleti és Jogszociológiai Tanszék

DR. HAJNAL ZSOLT
egyetemi adjunktus
Debreceni Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar
Polgári Jogi Tanszék

ISBN 978-963-473-988-3

Készült a Főnix Média nyomdaüzemében.

Debrecen, 2018

TARTALOMJEGYZÉK

SZIKORA VERONIKA

ELŐSZÓ 7

P. SZABÓ BÉLA

A LÓKUPECEK JOGA SZAVATOSSÁGI KÉRDÉSEK A 17. SZÁZAD
EURÓPAI JOGTUDOMÁNYÁBAN ÉS GYAKORLATÁBAN EGY NEVEZETES ESETGYŰJTEMÉNY
KAPCSÁN 11

FÉZER TAMÁS

A FOGYASZTÓK ADATAINAK ÉS PRIVÁTSZFÉRÁJÁNAK VÉDELME
ELEKTRONIKUS KÖRNYEZETBEN 53

TÖRÖK ÉVA

A FOGYASZTÓI SZERZŐDÉSEKKEL KAPCSOLATOS JOGALKALMAZÁS – KÜLÖNÖS
TEKINTETTEL AZ EGYÉRTELMŰ MEGFOGALMAZÁS KÖVETELMÉNYÉRE 67

SZIKORA VERONIKA – JAGUSZTIN TAMÁS

HELYZETKÉP A TÁRSULT PERLÉSRŐL – EURÓPÁBAN ÉS AZON TÚL 83

CSÉCSY ANDREA

A KELLÉKSZAVATOSSÁGI IGÉNYÉRVÉNYESÍTÉSI HATÁRIDŐK
AZ 1959. ÉVI IV. TÖRVÉNY HATÁLYBALÉPÉSÉTŐL NAPJAINKIG 97

VARGA NELLI

A FOGYASZTÓI KÖLCSÖNSZERZŐDÉSEK JÓERKÖLCSBE ÜTKÖZÉSE 111

HAJNAL ZSOLT

GONDOLATOK A BÉKÉLTETŐ TESTÜLETI ELJÁRÁS REFORMJÁHOZ 127

BIHARI ERIKA

LEHETŐSÉGEK ÉS KIHÍVÁSOK – KOLLEKTÍV FOGYASZTÓI JOGÉRVÉNYESÍTÉS
MAGYARORSZÁGON 147

PRIBULA LÁSZLÓ

TULAJDONJOG MINT BIZTOSÍTÉK? A MAGYARORSZÁGI JOGALKALMAZÁS
DILEMMÁI – A FIDUCIÁRIUS HITELBIZTOSÍTÉKOK ÉRTÉKELÉSE A MAGYARORSZÁGI
BÍRÓI GYAKORLATBAN 157

BENCZE MÁTYÁS

A VISELKEDÉSTUDOMÁNYOK EREDMÉNYEINEK HASZNOSÍTHATÓSÁGA
A HAZAI FOGYASZTÓVÉDELMI JOG TERÜLETÉN 173

GÁBRI ANGÉLA

MODERN KORI KIHÍVÁSOK A FOGYASZTÓVÉDELMI JOGALKOTÁSBAN
– A FOGYASZTÓI MAGATARTÁS TUDOMÁNYA 189

FICSOR KRISZTINA

AZ ÁLLAMI BEAVATKOZÁS ELMÉLETI KÉRDÉSEI A FOGYASZTÓVÉDELMI SZABÁLYOZÁS
TERÜLETÉN, A JOGI PATERNALIZMUS PROBLÉMÁJA 207

CSŰRÖS GABRIELLA

AZ ÁLLAM (KÖLTSÉGVETÉS) ÉS A PÉNZÜGYI SZEKTOR KÖZÖTTI KAPCSOLAT
GYENGÍTÉSÉRE IRÁNYULÓ UNIÓS INTÉZKEDÉSEK 225

LOVAS DÓRA – HORVÁTH BETTINA

PÉNZÜGYI FOGYASZTÓVÉDELMI JOGVISZONY ALAKULÁSA
A GLOBÁLIS PÉNZÜGYI-GAZDASÁGI VÁLSÁG ELŐTT ÉS UTÁN 243

BÁNYAI ORSOLYA – FODOR LÁSZLÓ

ZÖLD JELZÉST KAPOTT? – TERMÉKJELÖLÉSEK A FOGYASZTÓ-
ÉS A KÖRNYEZETVÉDELEMBEN 275

ÁRVA ZSUZSANNA

FOGYASZTÓVÉDELEM A KÖZIGAZGATÁSI REFORMOK KERESZTMETSZETÉBEN 295

NÁDAS GYÖRGY

ÁLTALÁNOS SZERZŐDÉSI FELTÉTELEK A MUNKAJOGBAN,
FOGYASZTÓ-E A MUNKAÁLLALÓ 313

ZACCARIA MÁRTON LEÓ

AZ EGYENLŐ BÁNÁSMÓD ELVÉNEK ÉRVÉNYESÜLÉSE A SZOLGÁLTATÁSOKHOZ VALÓ
HOZZÁFÉRÉS ÉS AZ ÁRUFORGALOM TERÜLETÉN AZ EGYENLŐ BÁNÁSMÓD HATÓSÁG
AKTUÁLIS JOGGYAKORLATÁBAN 329

MADAI SÁNDOR

MEGJEGYZÉSEK A „FOGYASZTÓVÉDELMI BÜNTETŐJOG” KÉRDÉSÉHEZ 349

CSÉCSY ANDREA

egyetemi docens

Debreceni Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar

Polgári Jogi Tanszék

A KELLÉKSZAVATOSSÁGI IGÉNYÉRVÉNYESÍTÉSI HATÁRIDŐK AZ 1959. ÉVI IV. TÖRVÉNY HATÁLYBALÉPÉSÉTŐL NAPJAINKIG*

I. AZ IGÉNYÉRVÉNYESÍTÉSRE VONATKOZÓ SZABÁLYOK AZ 1959. ÉVI IV. TÖRVÉNY HATÁLYBALÉPÉSEKOR

A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény¹ (rPtk.) 1960. május 1-jén lépett hatályba.² A törvény egészen az 1977. évi novella³ hatálybalépéséig változatlan tartalommal szabályozta a szerződésszegés esetköreit és jogkövetkezményeit, így a hibás teljesítés egyik jogkövetkezményének, a kellékszavatosságnak a szabályait is. A rPtk. felhagyott az Mtj.⁴ szerinti, a kellékszavatosság különálló, az adásvétel

---

* A tanulmány az Igazságügyi Minisztérium jogászképzés színvonalának emelését célzó programjai keretében valósult meg.

A tanulmány eredeti szövege Szikora Veronika, Török Éva (szerk.): Ünnepi tanulmányok *Csécsy György 65. születésnapja tiszteletére*, Debrecen, Debreceni Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar (2017) jelent meg.

1 A továbbiakban rPtk.

2 Hatályba léptette az 1960. évi 11. tvr.

3 1977. évi IV. törvény a Magyar Népköztársaság Polgári Törvénykönyvéről szóló 1959. évi IV. törvény módosításáról és egységes szövegéről.

4 A Polgári Törvénykönyv V. tervezete, amely Szászi Béla szerkesztésében „Magyarország Magánjogi Törvénykönyvének Törvényjavaslata” (Mtj.) elnevezéssel került a képviselőház elé 1928. március 1-jén. A Magánjogi Törvényjavaslatot a felsőház nem fogadta el, ennek ellenére az 1959. évi IV. tv. elfogadásáig írott szokásjogként funkcionált.

körében való szabályozásával⁵ és felállította a szerződésszegések rendszerébe beilleszkedő hibás teljesítés szabályait.⁶ A rPtk. inkább a kategória és a szabályanyag elhelyezésében hozott változást, és nem a szabályozás mikéntjének tekintetében.⁷ Ezt a tényt támasztja alá a miniszteri indoklás is, amely kifejtette, hogy a hibás teljesítésre vonatkozó szabályok tulajdonképpen a kellékszavatosság szabályait jelentik, dologszolgáltatásra, közelebbről adásvételre vannak tekintettel.⁸

A rPtk. a hatálybalépésekor különbséget tett az igényérvényesítésre nyitva álló határidők tekintetében attól függően, hogy a teljesítéskor a hiba felismerhető volt-e (*nyílt hiba*), vagy az csak a használat közben vagy egyébként hosszabb idő után ütöközt ki (*rejtett hiba*). Előbbi esetben a *szolgáltatás megvizsgálásának befejezésétől* számított 8 napon belül volt köteles a jogosult szavatossági igényét érvényesíteni.⁹ Az utóbbi esetben a *hiba felfedezésétől* számított 8 napon belül kellett a jogosultnak igényét érvényesíteni, de legkésőbb a szolgáltatás megvizsgálásától számított *hat hónapon belül*.¹⁰ A szavatossági jogokat a *nyilatkozat megtételétől* számított *hat hónapon belül* kellett keresettel érvényesíteni, kivéve, ha a felek hosszabb tartamú jótállásban állapodtak meg.¹¹ A nyolcnapos, illetőleg hathavi határidők elmulasztása *jogvesztéssel* járt. A szavatossági jogokat ugyanabból a jogalpból eredő követeléssel szemben kifogásként érvényesíteni lehetett, ha a jogosult a nyilatkozatot kellő időben megtette.¹²

A rPtk.-ban meghatározott a jogvesztő határidőtől eltérően, elévülési jellegű kellékszavatossági határidőt állapított meg több jogszabály a szocialista szervezetek egymás közötti ügyleteire a szállítási, vállalkozási, építési és tervezési szerződéseknél.¹³

5 A Magánjogi Törvényjavaslat a kellék- és jogszatosság szabályait az adásvételi szerződések körében szabályozta. Ugyanakkor kiterjesztette a szavatosságra vonatkozó szabályokat minden olyan szerződésre, amelyben valaki a dolgot vagy jogot nem vételár fejében, hanem más visszerthes módon, ellenértékért idegenítette el vagy terhelte meg. (Mtv. 1407. §).

6 A rPtk a Magánjogi Törvényjavaslatban meghatározott adósi és hitelezői késedelem, lehetetlenülés és kellékszavatosság szabályain kívül külön cím alatt bővítette a szerződésszegés eseteit a teljesítés megtagadásával, illetve a szerződésszegés közös szabályaival.

7 Harmathy István: A szerződéses felelősség rendszere és a közreműködőért való felelősség. *Allam- és Jogtudomány*, 1972/3, 473.

8 rPtk. Miniszteri indoklás.

9 rPtk. 306. § (1) bekezdés [A Ptk. 1960. május 1. és 1978. február 28. közötti időállapota].

10 rPtk. 306. § (2) bekezdés [A Ptk. 1960. május 1. és 1978. február 28. közötti időállapota].

11 rPtk. 306. § (3) bekezdés [A Ptk. 1960. május 1. és 1978. február 28. közötti időállapota].

12 rPtk. 306. § (4) bekezdés [A Ptk. 1960. május 1. és 1978. február 28. közötti időállapota].

13 A rPtk.-ban meghatározott általános szavatossági szabályoktól eltérően elévülési határidőket állapított meg például a szocialista szervezetek egymás közötti szerződésai vonatkozásában a szállítási szerződésekről szóló, többször módosított, 10/1966. (II. 14.) Korm. sz. rendelet 40. §-a, a vállalkozási szerződések esetében a 44/1967. (X. 5.) Korm. sz. rendelet 23-24. §-a, az építési szerződéseknél az 5/1968. (VI. 6.) ÉVM. sz. rendeletben megállapított Alapfeltételek 29-31. §-ai, a tervezési szerződéseknél a 10/1968. (X. 10.) ÉVM-KGM-NIM. sz. együttes rendelettel megállapított Alapfeltételek 13. §-a.

Hibás teljesítésre alapítva kártérítést is követelhetett a jogosult, amely alól a kötelezett felróhatóságának hiányával menthette ki magát.¹⁴ A rPtk. a hibás teljesítéssel okozott kár megtérítése iránti igény vonatkozásában megszorító rendelkezést tartalmazott, figyelemmel arra, hogy a jogosult a szavatossági jogok érvényesítésére megállapított határidők eltelte után kártérítést csak akkor követelhetett, ha bizonyította, hogy a kötelezett a teljesítésnél csalárd módon járt el.¹⁵

A szavatossági jogok érvényesítésének módjára és határidejére vonatkozó szabályozás számtalan támadást váltott ki a jogirodalomban. A rendkívül rövid jogvesztő határidőkön kívül a jogalkalmazásban az is problémát jelentett, hogy az igényt először a kötelezettnél kellett bejelenteni, majd ettől számítottan hat hónapon belül keresettel kellett fordulni a bírósághoz.¹⁶ A rPtk. 306. §-ában foglalt szabályozás a gyakorlatban túlságosan merev volt, és számos ügyben akadályozónak bizonyult.

Összefoglalva a szabályozással kapcsolatos problémák a következők voltak:

- a szavatossági igény érvényesítése kezdő időpontjának meghatározása;
- a nyílt és rejtett hiba közötti megkülönböztetés;
- a jogvesztő határidő;
- külön igénybejelentési és perlési határidő.

A szavatossági igény kezdő időpontjával kapcsolatban általánosan elfogadott nézet volt az, hogy az átadás legyen meghatározó a kezdő időpontot illetően, tekintettel arra, hogy a rPtk.-ban meghatározott megvizsgálás befejezési időpont számtalan bizonytalansági tényezőt hordozott magában. Volt olyan javaslat is, hogy az igényérvényesítési határidő kezdete a kárveszély átszállásának időpontja legyen.

Szintén általánosan elfogadottnak volt tekinthető a jogirodalomban, hogy szükségtelen a nyílt és rejtett hiba közötti megkülönböztetés figyelemmel arra, hogy egyrészt a megvizsgálási kötelezettség a fogyasztó oldalán nem minősült jogi kötelezettségnek, másrészt az igények érvényesülését egy meghatározott időpontig (szavatossági idő)

---

14 rPtk. 307. § (1) bekezdés [A Ptk. 1960. május 1. és 1978. február 28. közötti időállapota].

15 rPtk. 307. § (2) bekezdés [A Ptk. 1960. május 1. és 1978. február 28. közötti időállapota].

16 rPtk. 306. § (1) bekezdés.

feltétlenül biztosítani kívánta a törvény tekintettel arra, hogy a minőségvédelmi és fogyasztói érdekvédelmi követelményeknek ez a megoldás felelt meg.¹⁷

Egyöntetű volt abban a vonatkozásban is a jogi álláspont, hogy a hathónapos jogvesztő határidő helyett elévülési határidőt kell bevezetni, mert a fogyasztói érdekvédelem mellett másodlagos és elhanyagolható a forgalmi biztonság kérdése. Az elévülés esetére több szerző is szükségesnek látta egy végső határidő megjelölését, amelyen túl már semmilyen körülmények esetén sem lehet szavatossági igényt érvényesíteni.¹⁸

Számtalan kritika érte továbbá a rPtk.-nak a hibás teljesítéssel okozott kár megtérítése iránti igény¹⁹ vonatkozásában azt a megszorító rendelkezését, amely szerint a jogosult a szavatossági jogok érvényesítésére megállapított határidők eltelte után kártérítést csak akkor követelhetett, ha bizonyította, hogy a kötelezett a teljesítésnél csalárd módon járt el.²⁰ A gyakorlatban nem egyszer méltánytalan eredményre vezetett a fenti szabályozás. A csalárdság bizonyítása ugyanis a jogosult részéről nehézségbe ütközött, illetve a csalárdság feltételül való szabása nagyon leszűkítette azt a kört, amely az általános elévülési határidőben való jogérvényesítést lehetővé tette.²¹ A joggyakorlat ezért arra az álláspontra helyezkedett, hogy szerződészegésből eredő kárt szerződésen kívülinek tekintette, és így lehetővé tette az általános elévülési idő alatti igényérvényesítést.

A változtatási javaslatok egy része szerint meg kell szüntetni a csalárd és a nem csalárd károkozás közötti különbséget, és a hibás teljesítéssel okozott kár megtérítése iránti igényérvényesítést az általános elévülési idő alatt lehetővé kell tenni.²² A másik nézet

17 Lásd a kritikáról bővebben: Zoltán Ödön: A szavatossági jogok érvényesítésének szabályozásáról, *Jogtudományi Közöny*, 1970/7., Kemenes Béla: A fogyasztó érdekvédelmének egyes polgári jogi kérdései hibás teljesítés esetén, *Jogtudományi Közöny*, 1974/11., Kemenes Béla: A Ptk. kellékszavatossági rendszere korszerűsítésének kodifikációs kérdései, *Allam- és Jogtudomány*, 1973/2., Harmathy István: A szerződéses felelősség rendszere és a közreműködőért való felelősség, *Allam- és Jogtudomány*, 1972/3., Zoltán Ödön: A szavatossági jogok új szabályozásáról, *Jogtudományi Közöny*, 1970/2-3., Kemenes Béla: A jótállási rendszer néhány időszerű kérdése, *Jogtudományi Közöny*, 1973/2., Kemenes Béla: A jótállási igények és érvényesítésük módja, különös figyelemmel az állampolgárok vételi ügyleteire, *Jogtudományi Közöny*, 1973/3., Benedek Károly: A minőségvédelem korszerűsítése polgári jogunkban, *Magyar Jog*, 1969/1., Baranyai János: A szavatossági intézmények korszerűsítéséről, *Magyar Jog*, 1976/8., Eörsi Gyula: Megjegyzések a szavatossági intézmények korszerűsítéséhez, *Magyar Jog*, 1976/11.

18 Kemenes Béla: A fogyasztó érdekvédelmének egyes polgári jogi kérdései hibás teljesítés esetén, *Jogtudományi Közöny*, 1974/11, 616., Zoltán Ödön: A szavatossági jogok érvényesítésének szabályozásáról, *Jogtudományi Közöny*, 1970/7, 341.

19 rPtk. 307. § (2) bekezdése.

20 rPtk. 307. § (2) bekezdés [A Ptk. 1960. május 1. és 1978. február 28. közötti időállapota].

21 Zoltán: A hibás teljesítéssel okozott kárért való felelősség és a jótállás új szabályozásáról, *Jogtudományi Közöny*, 1970/9, 481.

22 Zoltán Ödön: i. m. 481.

szerint fenn kell tartani a hatályos szabályokat abban a részében, hogy a szavatossági jogok érvényesítési határidején belül lehessen kártérítési igénnyel fellépni. Ezt követően szavatossági alapon kártérítési igény sem támasztható.²³

A rendkívül rövidre szabott határidők miatt született meg a Legfelsőbb Bíróság XXXI. számú Polgári Elvi Döntése, amely kimondta, hogy:

Ha a szolgáltatott dolog hibája a jellegénél vagy a szolgáltatás természeténél fogva csak huzamosabb vizsgálat alapján ismerhető fel, a szavatossági jog érvényesítésére meghatározott határidőt – eltérő megállapodás hiányában – attól az időponttól kell számítani, amikor a hiba gondos vizsgálat mellett felfedezhetővé vált.

Ha a felek a szavatossági igény rendezése érdekében eredménnyel biztató tárgyalásokat folytattak, megegyezés azonban nem jött létre, a perlési határidőt attól az időponttól kellett számítani, amikor az eset körülményeiből nyilvánvalóvá vált, hogy a jogviszonyuk rendezésére nincs többé kilátás.

A Legfelsőbb Bíróság az Elvi döntésében²⁴ a hibátlan teljesítésre ösztönzés érdekében azt is rögzítette, hogy:

Ha a jogosult a szavatossági jogát a Ptk. 306. §-ának (1) és (2) bekezdésében meghatározott határidőben nyilatkozattal érvényesítette, e nyilatkozattal a megjelölt hibából eredő kár megtérítése iránti igényt is érvényesítettnek kell tekintetni.

A jogosult a kártérítés iránti igényét a kár bekövetkeztétől számított hat hónap alatt érvényesítheti keresettel abban az esetben is, ha a kár a nyilatkozat megtétele után keletkezik.

A jótállásra alapított igény érvényesítésére nyitva álló határidőn belül a jogosult kárának megtérítését a jótállás alapján annak bizonyítása nélkül is követelheti, hogy a kötelezett család módon járt el.

2. A HIBÁS TELJESÍTÉSRE VONATKOZÓ SZABÁLYOK MÓDOSULÁSA AZ 1977. ÉVI IV. TÖRVÉNY ALAPJÁN

A Magyar Népköztársaság Polgári Törvénykönyvéről szóló 1959. évi IV. törvény módosításáról és egységes szövegéről szóló 1977. évi IV. törvény gyakorlatilag teljesen újraszabályozta a hibás teljesítésre vonatkozó rendelkezéseket azzal, hogy a korábbi jogszabályi rendelkezéstől eltérően – amely szerint a hibás teljesítésre vonatkozó szabályok csak akkor voltak alkalmazhatók, ha a jogszabály eltérően nem

23 Kemenes Béla: A vásárló, fogyasztó; felhasználó költség- és kártérítési igénye, *Magyar Jog*, 1973/1. 22.

24 XXXI. számú Polgári Elvi Döntés a szavatossági jogok érvényesítéséről.

rendelkezett – általánossá tette a reá vonatkozó rendelkezéseket. Az új szabályozás alapján ugyanis a hibás teljesítés rendelkezéseitől külön jogszabály most már nem térhetett el, vagyis a hibás teljesítésre vonatkozó szabályok egyaránt vonatkoztak magánszemélyekre, gazdálkodó szervezetekre és ilyennek nem minősülő jogi személyek szerződéseire egyaránt. Nem változott annyiban a szabályozás, hogy a hibás teljesítésre vonatkozó rendelkezések továbbra is csak visszerthes szerződésekre voltak alkalmazandók.²⁵

A módosítás során meghatározásra került a hibás teljesítés fogalma, miszerint a teljesítés akkor hibás, ha a szolgáltatás a teljesítés idején nem felel meg a törvényben előírt valamint a szerződésben meghatározott tulajdonságoknak.²⁶

A 1977. évi IV. törvénnyel bevezetett új szabályozás szerint az igényérvényesítési határidők a teljesítéstől számítandók. A módosítás során *kettős határidő* került megállapításra, egyrészt egy rövidebb, *elévülési jellegű*, másrészt hosszabb *jogvesztő* határidő. Az elévülési határidő *hat hónap* volt, ennél rövidebb csak akkor lehetett, ha szabvány vagy kötelező hatósági, illetve műszaki előírás a dolog használhatóságának legkisebb időtartamát ennél rövidebb időben állapította meg.²⁷ Az igényérvényesítési határidők *a teljesítéstől* és nem a hiba felismerésétől kezdődtek.

Természetesen az elévülési határidőre, jellegéből adódóan, alkalmazandók voltak az elévülés megszakadására és nyugvására vonatkozó szabályok. A kellékszavatossági igények érvényesítésére vonatkozó elévülési idő attól különbözött az általános elévüléstől, hogy az elévülés nyugvása esetében az igény későbbi érvényesítésénél a rPtk. 326. § (2) bekezdésében megjelölt határidő mellett a kellékszavatossági igény érvényesítésére megszabott végső jogvesztő határidő is meghatározásra került, figyelemmel arra, hogy a teljesítéstől számított egy, tartós fogyasztási cikkek esetén három év után már nem volt lehetőség arra, hogy a jogosult a később felismert hiba miatt szavatossági igényt érvényesíthessen. A hároméves határidő után szavatossági igény csak akkor volt érvényesíthető, ha a kötelező alkalmassági idő ennél hosszabb

25 Természetesen az ingyenes szerződések kötelezettjei is felelősek bizonyos fokig a megfelelő minőségért, erről azonban a különös részi egyes szerződések szabályai rendelkeznek.

26 rPtk. 301. § (1) bekezdés [A Ptk. 1960. május 1. és 1978. február 28. közötti időállapota].

27 A Ptké II. 6. §-ának (2) bekezdése értelmében a kötelezett csak abban az esetben hivatkozhat arra, hogy a szavatossági igény érvényesítésére irányadó elévülési határidő hat hónapnál rövidebb, ha a kötelező alkalmassági idő tartamát a jogosulttal a szerződés megkötésekor megfelelő módon (a terméken való feltüntetéssel, minőségi tanúsítvánnyal, fizetési jegyzéken stb.) közölte. Ha tehát a terméken a fogyaszthatóság határideje nem volt olvasható, vagy ha annak feltüntetése nem volt elég világos, a szakértelemmel nem rendelkező vevő által is felismerhető, a szavatossági igény nem az adott árucikre vonatkozó rövidebb kötelező alkalmassági időn belül, hanem az általános hathónapos elévülési határidőn belül érvényesíthető.

volt.²⁸ Fennmaradt az a régi szabályozás, hogy az elévülési vagy jogvesztő határidők után a szavatossági jogokat ugyanabból a jogalpból eredő követeléssel szemben kifogásként érvényesíteni lehet.²⁹

A korábbi XXXI. számú PED rendelkezéseinek megfelelően bekerült a törvénybe, hogy a határidő meghosszabbodik a hiba közlésével kezdődő azzal az idővel, amely alatt a jogosult a dolgot a hiba miatt rendeltetésszerűen nem használhatta, illetve, hogy a dolognak vagy jelentősebb részének kicserélése esetén a szavatossági határidő a kicserélt dologra (dologrésze) újból kezdődtek.³⁰

Az új szabályozás rögzítette, hogy amennyiben a hibás teljesítés a jogosultnak kárt is okoz, a szavatossági jogainak érvényesítésén kívül kárának megtérítését is követelheti, amelynek érvényesíthetőségét a továbbiakban nem kötötte a kellékszavatossági igények érvényesítésének határidejéhez. Így a kártérítési igényre a végső jogvesztő határidőt sem lehet alkalmazni, vagyis a kár megtérítését az általános elévülési idő alatt lehetett követelni.³¹

A módosítás változtatott a korábbi szabályozáson, és nem tett különbséget nyílt és rejtett hiba között.

A késedelmes igénybejelentés a továbbiakban már nem járt jogvesztéssel, csak kártérítési felelősséget vont maga után, ha a jogosult kifogását haladéktalanul nem közölte a kötelezettel.³² A közlésre vonatkozóan alakszerűségi előírás nem volt, ennek megfelelően az történetelt írásban, szóban, sőt ráutaló magatartással is, illetve lehetőség nyílt arra is, hogy a kellékszavatossági igényt közvetlenül keresettel érvényesítse a jogosult.³³

Az 1977. évi IV. törvénnyel bevezetett módosítás a 2002. évi XXXVI. törvény 2003. július 1-jei hatálybalépésig némi változtatástól eltekintve változatlan maradt.

---

28 rPtk. 308. § (2) bekezdés [A Ptk. 1978. március 1. és 2003. július 1. közötti időállapota].

29 rPtk. 308. § (3) bekezdés [A Ptk. 1978. március 1. és 2003. július 1. közötti időállapota].

30 rPtk. 308. § (4) bekezdés [A Ptk. 1978. március 1. és 2003. július 1. közötti időállapota].

31 rPtk. 310. § [A Ptk. 1978. március 1. és 2003. július 1. közötti időállapota].

32 rPtk. 306. § (4) bekezdés [A Ptk. 1960. május 1. és 1978. február 28. közötti időállapota].

33 Benedek Károly: A szerződési jogunk új szabályai II. rész, *Magyar Jog*, 1979/4, 301.

3. AZ IGÉNYÉRVÉNYESÍTÉS SZABÁLYAINAK VÁLTOZÁSAI AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS TANÁCS 1999/44/EK IRÁNYELVE ALAPJÁN

A 2002. évi XXXVI. törvény a hibás teljesítésre és a jótállásra vonatkozó szabályokat a fogyasztási cikkek adásvételének és kapcsolódó jótállásnak egyes vonatkozásairól szóló Európai Parlament és Tanács 1999/44/EK irányelvnek³⁴ megfelelően módosította. A hivatkozott irányelv jogharmonizációs célú átvétele egyúttal lehetőséget teremtett arra is, hogy kihasználjuk az irányelv átültetéséből nyerhető modernizációs lehetőségeket,³⁵ így például korszerűsítésre kerülhetett a hibás teljesítés fogalma, illetve a bírói gyakorlatban ismételtelen felmerülő, igényérvényesítési határidőkkel kapcsolatos probléma megoldása.³⁶

A 2002. évi XXXVI. törvény a szavatossági igények érvényesítése tekintetében továbbra is *elévülési jellegű és jogvesztő* határidőket határozott meg. A vállalkozások közötti jogviszonyok tekintetében az elévülési időt *hat hónapban*, míg fogyasztási cikkek adásvételének és a kapcsolódó jótállásnak egyes vonatkozásairól szóló 1999/44/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek megfelelően a vállalkozások és fogyasztók közötti szerződés tekintetében *két évben* határozta meg, illetve lehetővé tette, hogy használt áruk tekintetében a felek minimum *egyéves* elévülési időben megállapodjanak.³⁷ Fenntartotta a Ptk. novellában bevezetett azon rendelkezést, hogy ha a jogosult menthető okból nem tudta igényét érvényesíteni, így különösen, ha a hiba a jellegénél vagy a dolog természeténél fogva nem volt az elévülési határidőn belül felismerhető, úgy a megállapított jogvesztő határidőn belül igényét a jogosult még érvényesíthette.³⁸ A jogvesztő határidő nem változott, vagyis tartós fogyasztási cikkek esetén három év, míg egyéb dolgok esetén egy év, illetve ha jogszabály az úgynevezett kötelező alkalmassági időt hosszabb időtartamra határozta meg, akkor a jogvesztő határidő ez az időpont volt.³⁹

34 Directive 1999/44/EC of the European Parliament and of the Council of 25 May 1999 on certain aspects of the sale of consumer goods and associated guarantees.

35 Az új szabályok alkalmazásával kapcsolatos jogalkalmazási problémák megoldását célozta a Legfelsőbb Bíróság Polgári Kollégiumának véleménye (megjelent a BH 2005/3. számában, valamint a Szegedi Ítéletábla Polgári Kollégiumának 1/2004. (V. 17.), továbbá a 2/2004 (V. 14.) kollégiumi ajánlása (BDT 2004/9.).

36 Vékás Lajos: A fogyasztói adásvételről szóló EK irányelv és átültetése a magyar polgári jogba, *Magyar Jog*, 2000/11, 653.

37 rPtk.308. §.

38 rPtk.308/A §.

39 Az élelmiszereken kívül jelenleg két jogszabály állapít meg kötelező alkalmassági időt: Az egyes épületszerkezetek és azok létrehozására, felhasználására kerülő termékek kötelező alkalmassági idejéről szóló 11/1985. (VI. 22.) ÉVM-IPM-KM-MÉM-BkM együttes rendelet, valamint az egyes nyomvonal jellegű építményszerkezetek kötelező alkalmassági idejéről szóló 12/1988. (XII. 27.) ÉVM-IPM-KM-MÉM-BkM együttes rendelet.

4. A KELLÉKSZAVATOSSÁGI IGÉNYÉRVÉNYESÍTÉSI HATÁRIDŐK A 2013. ÉVI V. TÖRVÉNY ALAPJÁN

Mintegy másfél évtizedes jogalkotói munka eredményeként Magyarországon megalkotásra és elfogadásra került a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. V. törvény (továbbiakban Ptk.). A Kódex 2014. március 15. napján lépett hatályba.⁴⁰

A Ptk. a kellékszavatossági igényérvényesítés tekintetében szakított a régi szabályozással, és *megszüntette a jogvesztő határidőt*, valamint az *elévülési jellegű határidőkön is változtatott*. Így a nem fogyasztói szerződések esetén a korábbi hathónapos határidőt *egy évre* emelte,⁴¹ illetve, ha a szerződés alapján szolgáltatott dolog ingatlan, a kellékszavatossági igény a teljesítés időpontjától számított öt év alatt évül el.⁴²

A törvényhez fűzött indoklás szerint a régi Ptk. kellékszavatossági szabályainak legvitatottabb eleme a szavatossági igényérvényesítési határidők voltak. Az elévülési jellegű általános igényérvényesítési határidők ugyanis túl rövidek voltak, különösen épületek esetén vagy készletre vásárolt termékek esetén, hiszen ez esetben addigra, míg a hiba felismerhetővé vált, az elévülési határidő már el is telt. A jogvesztő határidők sok esetben indokolatlanul és méltánytalanul zárták el a jogosultat szavatossági igényei érvényesítésétől.⁴³

Az igényérvényesítési határidők minden esetben a *teljesítéssel* kezdődnek és elévülési jellegűek, melyből következik, hogy alkalmazandóak rá az elévülés nyugvására és megszakadására vonatkozó szabályok. Ennek megfelelően, hogyha a jogosult menthető okból nem tudja az igényét érvényesíteni, így különösen, ha a

40 Az új Ptk. megalkotásának főbb állomásai a következők voltak: A polgári jogi kodifikációról szóló 1050/1998 (IV.24.) Korm. határozat; Az új Polgári Törvénykönyv koncepciója (2001. november 08.); Az új Polgári Törvénykönyv koncepciója és szabályozási tematikája; 2006 eleje az új Ptk. első tervezete és indoklása; 2007 szeptemberében, az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium – nem várva be a második, átdolgozott szerkesztőbizottsági tervezet elkészültét – magához vonta az első tervezet átdolgozásának feladatát. Az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium 2008. március 25-i dátummal tette közzé a honlapján a második minisztériumi szövegtervezetet; 2008. május 28. a kormány elfogadja az új Ptk. törvénytervezetét; 2008. június 05.: a T/5949 számú törvényjavaslat betervezése az országgyűlés elé; 2009. szeptember 21.: az új Ptk. első elfogadása (2009. évi CXX törvény); 2009. december 14.: az új Ptk. hatálybalépéséről és végrehajtásáról szóló XV. törvény elfogadása, melynek 1. § (1) bekezdését és a 208. §-át az Alkotmánybíróság alkotmányellenesnek találta, így az új Ptk. nem lépett hatályba; 2010. évi LXXIII. törvény a Polgári Törvénykönyvről szóló 2009. évi törvény hatályba nem lépéséről, valamint ezzel összefüggő törvénymódosításokról; 2012. július 12.: T/7971 számú törvényjavaslat benyújtása a Parlament elé; 2013. február 11.: az új Ptk. zárószavazás, az 2013. V. törvény elfogadása. Lásd erről bővebben: Szikora Veronika: Az új magyar polgári Törvénykönyv kodifikációja és társasági jogi összefüggései (nemzetközi kitekintéssel). In: Szalma József (szerk.): *A magyar tudomány napja a Délvidéken 2012.*, Újvidék, Vajdasági Magyar Tudományos Társaság (2013) 133-142.

41 Ptk. 6:163 § (1) bekezdés.

42 Ptk. 6:163 § (3) bekezdés.

43 Ptk. indoklás.

jogosult a szavatossági határidőn belül a hibát nem ismeri fel, akkor nyugszik az elévülési határidő. A hibás teljesítéssel kapcsolatban a jogosult akkor kerül igény érvényesíthetőségének helyzetébe, amennyiben tudomást szerez mindazokról a hibával kapcsolatos tényekről, amelyek ismerete szükséges a hiba miatti szavatossági igény érvényesítéséhez, vagyis a hibajelenség észlelése mellett felismeri a hiba okát (azt, hogy a hiba a szerződés teljesítését megelőző vagy azt követő időszakban felmerült ok miatt jelentkezett), terjedelmét, jelentőségét és következményeit is. Így természetesen nyugszik az elévülés abban az esetben, ha a hiba feltárásához, a hiba oka megállapításához szakember bevonására van szükség,⁴⁴ valamint akkor is, ha a felek a hibás teljesítés orvoslása érdekében egyeztetési tárgyalásokat folytattak, illetve ha a kötelezett olyan magatartást tanúsított, amelynek alapján alapos okkal bízhatott a jogosult abban, hogy a kötelezett önként fog teljesíteni. Amennyiben több igényérvényesítést akadályozó körülmény is fennáll, az elévülés mindaddig nyugszik, ameddig az igényérvényesítés utolsó akadálya is fennáll.⁴⁵

Az elévülés nyugvása esetén az akadály megszűnésétől számított egyéves határidőn belül (vállalkozás és fogyasztók közötti szerződés, illetve ingatlan esetén), illetve három hónap egyéb szerződések esetén, a jogosult akkor is érvényesítheti szavatossági jogait, ha az elévülési határidő már eltelt, vagy egy évtől, illetve három hónaptól kevesebb van hátra. Ugyanakkor a Ptk. az elévülés nyugvására vonatkozó módosított szabályai alapján az elévülés újbóli nyugvása akkor sem következik be, ha ismételten előállna igényérvényesítést akadályozó tényező.⁴⁶

Az elévülési jellegű igényérvényesítési határidőt megszakítja a tartozásnak a kötelezett részéről történő elismerése, a kötelem megegyezéssel történő módosítása és az egyezség, a követelés kötelezettel szembeni bírósági eljárásban történő érvényesítése, abban az esetben, ha a bíróság az eljárást befejező jogerős érdemi határozatot hozott, valamint a követelés csőd eljárásban történő bejelentése.⁴⁷

A fenti rendelkezésnek megfelelően a szavatossági igényérvényesítési határidő elévülését megszakítja, ha a kötelezett kellékszavatossági igényét elismeri, vagy ha a felek a hibás teljesítéssel kapcsolatos jogvitáikat megegyezéssel rendezik.⁴⁸

⁴⁴ A hibás teljesítéssel kapcsolatos egyes jogalkalmazási kérdésekről szóló 1/2012 (VI. 21.) PK. vélemény 11. és 12-es pontja.

⁴⁵ Vékás Lajos (szerk.): *A Polgári Törvénykönyv magyarázatokkal*, Budapest, Complex (2013) 627.

⁴⁶ Ptk. 6:23. §.

⁴⁷ Ptk 6:25. § (1) bekezdés.

⁴⁸ I. Polgári Gazdasági Elvi Döntés II. pont.

A hatályos jogunk szerinti írásbeli felszólítás viszont már nem elegendő az elévülés megszakításához, mert a Ptk. ilyen jogkövetkezmenyt csak a kötelezettel szembeni bírósági eljárásban történő érvényesítéshez fűz, és ahhoz is csak akkor, ha a bíróság az ügyben jogerős érdemi határozatot hozott.⁴⁹ Az elévülés megszakadásának jelentősége van az esetben is, ha a hibás dolog kicserélésére vagy kijavítására került sor, mert ilyenkor a kellékszavatossági igény elévülése újból kezdődik.⁵⁰

A Ptk. továbbra is fenntartja azt a szabályt, hogy a jogosult kellékszavatossági jogait ugyanabból a szerződésből eredő követeléssel szemben kifogásként akkor is érvényesítheti, ha a kellékszavatossági igény már elévült.⁵¹

A Ptk. abból kiindulva, hogy a jogvesztés, mint az alanyi jog elenyészesét eredményező szigorú jogkövetkezmeny csak kivételes esetben indokolt, illetve hogy egy magánjogi alanyi jog érvényesíthetőségének időbeli korlátok közé szorítására nincs szükség, megszünteti a rPtk.-ban alkalmazott jogvesztő határidőt.⁵² A törvényhez fűzött indoklás szerint dogmatikai következetlenség volt továbbá az is, hogy a rPtk. lehetőséget biztosított arra, hogy a már jogvesztő határidővel elenyészett alanyi jog kifogásként mégis érvényesíthető.

A jogvesztő határidő hiánya álláspontom szerint a joggyakorlatban jelentős problémát fog okozni. A rPtk. miniszteri indoklása a jogvesztő határidő előírását azzal indokolta, hogy nem lehet a kötelezettet éveken keresztül bizonytalanságban tartani abban a vonatkozásban, hogy vele szemben mennyi ideig lehetséges hibás teljesítés miatt igényt érvényesíteni. Most viszont azzal, hogy a jogvesztő határidő megszűnt, a kötelezett oldaláról jelentős bizonytalanság következik be, hiszen nem tudhatja, hogy mi az az időpont, ameddig egy áru vagy egy szolgáltatás hibája miatt helytállási kötelezettség terheli.

A Ptk. indoklása a helytállási kötelezettség időpontjának végét a hibás teljesítés fogalmának oldaláról közelíti meg, és azt mondja, hogy nem beszélhetünk hibás teljesítésről, ha az adott szolgáltatás (dolog) elhasználódása, avulási ideje, elvárható hasznos élettartama letelt. Ennek a kérdésnek eldöntése azonban minden esetben szakértői kérdés. Miután nincs olyan egzakt viszonyítási pont ahhoz, hogy meghatározzuk, hogy pl. egy adott árfekvésű, adott műszaki tulajdonsággal, stb. rendelkező cikknek (gépkocsi, hűtőszekrény, tv stb.) mennyi az elvárható élettartama,

---

49 Ptk. 6:25 (1) bekezdés c) pont.

50 Ptk. 6:163. § (5) bekezdés.

51 Ptk. 6:164. §.

52 Vékás (2013): i. m. 632.

így joggal feltételezhető, hogy a perben kirendelt igazságügyi szakértők ugyanazon termék esetében is más-más időtartamot fognak meghatározni. Előfordulhat, hogy egy országos hálózattal rendelkező kereskedő által forgalomba hozott áruk tekintetében keletkezett hiba esetén az ország különböző bíróságain kirendelt szakértők a természetes elhasználódás által behatárolt élettartamot eltérően fogják megjelölni, ami semmiképpen nem szolgálja a jog- és forgalombiztonságot.

A jogvesztő határidő hiánya nyilvánvalóan jelentősen meg fogja növelni az értékesítés után több év múlva benyújtott szavatossági igények miatti perek számát. A bíróság előtti igényérvényesítéstől a jogosultakat legfeljebb az a bizonyítási teher tarthatja vissza, hogy azt a tényt, hogy a hiba oka a teljesítéskor fennállt, a jogosultnak kell bizonyítania.

ÖSSZEGZÉS

A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 1960. május 1-jén hatályba lépése óta a kellékszavatosságra vonatkozó szabályok közül az igényérvényesítési határidők jellege és időtartama tekintetében történt a legtöbb módosítás és merült fel a legtöbb kritika a jogirodalomban.

A Ptk. hatálybalépésekor a szavatossági igény érvényesítésére csak jogvesztő határidőt állapított meg, attól függően, hogy nyílt vagy rejtett hibáról volt szó, azzal hogy a keresetnek igénybejelentéstől számított hat hónapon belül be is kellett a bíróságokhoz érkeznie. Nyílt hiba esetén a szolgáltatás megvizsgálásának befejezésétől számított 8 napon belül, míg rejtett hiba esetén a hiba felfedezésétől számított 8 napon belül kellett a jogosultnak igényét érvényesíteni, de legkésőbb a szolgáltatás megvizsgálásától számított hat hónapon belül.

A túlságosan rövid jogvesztő határidő számtalan kritikát váltott ki a joggyakorlatban és a jogirodalomban, így első Ptk. novella lényeges változást hozott. Bevezetett egy elévülési jellegű, valamint olyan jogvesztő határidőket is, amely elteltét követően az elévülési határidő megszakadása esetén sem lehetett már igényt érvényesíteni.

A 2002. évi XXXVI. törvény a kellékszavatossági igényérvényesítési határidőket a fogyasztási cikkek adásvételének és kapcsolódó jótállásnak egyes vonatkozásairól szóló Európai Parlament és Tanács 1999/44/EK irányelvnek⁵³ megfelelően módosította és a fogyasztási szerződések tekintetében bevezetett egy hosszabb, két éves elévülési határidőt azzal, hogy az ettől eltérő megállapodást semmisnek

53 Directive 1999/44/EC of the European Parliament and of the Council of 25 May 1999 on certain aspects of the sale of consumer goods and associated guarantees.

is nyilvánította, vagyis a felek szerződésükben érvényesen ettől nem térhettek el csak használt cikkek esetén, de ebben az esetben is legfeljebb egyéves elévülési határidőben állapodhattak meg. A Ptk. novellával bevezetett egy- és hároméves jogvesztő határidő fennmaradt. Nyilvánvalóan a fogyasztói szerződések esetén az egy éves határidő jogvesztő határidő nem értelmezhető, figyelemmel arra, hogy a fogyasztói szerződések esetében az elévülési határidő eleve két év.

A 2013. évi V. törvény az igényérvényesítési határidők vonatkozásában a jogvesztő határidők tekintetében teljesen eltérő álláspontra helyezkedett és eltörölte azokat. A Ptk. 2014. március 15-i hatálybalépését követően még nem telt el annyi idő, hogy értékelni lehetne ezen rendelkezés megalapozottságát, álláspontom szerint azonban a Ptk. ezen szabályozása nem helyezte nyugvópontra az igényérvényesítési határidők kérdését, az ezzel kapcsolatos gyakorlati problémák a későbbiek során fognak megmutatkozni.